

Peter Leonard Ruyters

Tijdens de Duitse bezetting stond deze woning aan de Julianastraat 40 in de toenmalige zelfstandige gemeente Heer en Keer. Hier woonde het gezin van Leo en Ammie Ruyters-Rietveld samen met hun kinderen.

Peter Leonard (Leo) Ruyters is geboren op 10 oktober 1892 te Echt en op 2 mei 1943 voor een Duits vuurpeloton gefusilleerd. De in Echt wonende 26-jarige Leo Ruyters trouwt op 16 juli 1919 in 's-Gravenhage met de dan 25-jarige bankbeambte He(i)ndrica Johanna Rietveld. Zij is geboren op 10 april 1894 te Gouda.

Bij hun huwelijk gaan ze wonen aan de Schenkweg 72 in het Bezuidenhout in 's-Gravenhage. Op 3 maart 1945 is deze straat weggevaagd door een Brits vergissingsbombardement. Het doelwit is eigenlijk; het Haagse Bos waar V-2 raketten op Engeland worden afgeschoten. De volgende dag stort een door de Duitsers afgeschoten V-2 neer na het opstijgen op de Schenkweg. Van de oude Schenkweg is niets meer over.

Leo Ruyters is beroepsmilitair en gedurende WOI gemobiliseerd. Als officier van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL) vertrekt hij vanuit 's-Gravenhage op 11 september 1919 met de boot naar Semarang aan de noordkust van het eiland Java in Nederlands-Oost-Indie. Leo Ruyters is eerst gestationeerd in Semarang, daarna in Pontianak op het eiland Borneo en weer terug naar Semarang. Hier in Oost-Indie worden geboren:

- Maria Theresia op 19 mei 1920
- Andreas Petrus Marie op 17 augustus 1921
- Theresia Josephine Hypolite op 23 december 1922
- Josephus Maria Ignatius op 10 mei 1927
- Xaverio Antonia Ignatia op 27 juni 1931

Na de geboorte van Xaverio, roepnaam Verie, keert in 1934 moeder Ruyters-Rietveld met de kinderen terug naar Nederland. Leo Ruyters blijft achter in Indonesië, maar door heimwee naar zijn gezin overmand komt ook hij terug naar Nederland. Het gezin

vestigt zich in de gemeente Maasniel, noordelijk van Roermond. Momenteel is het een stadsdeel van de gemeente Roermond. Bij het verlaten van de militaire dienst blijft hij reserveofficier van de KNIL.

Hij gaat dan werken bij de Centrale Crisis Controle Dienst (C.C.C.D.), later omgedoopt tot de Crisis Controle Dienst (C.C.D.). De Rijksdienst is opgericht in 1934 voor het houden van toezicht op de handel in schaarse goederen tijdens de economische crisis in dertigerjaren, de Duitse bezetting en daarna. De C.C.D. is een Nederlandse overheidsinstantie om de wijdvertakte zwarthandel te bestrijden. De dienst is in 1954 opgeheven en vervangen door de Algemene Inspectie Dienst (A.I.D.).

Tijdens de Duitse bezetting maakt Leo Ruyters deel uit van het verzet in en rond Maastricht. Hij is dan adjunct-hoofdcontroleur van de C.C.D. en woont met zijn gezin aan de Julianastraat 40, sinds 1970 de Secretaris Wijnandsstraat 40 in de voormalige gemeente Heer.

Het verzet van de C.C.D. bestaat vooral uit illegale voedsel bevoorrading van verzetsgroepen en het interneringskamp voor gijzelaars in St. Michielsgestel. De verzetsgroep verzorgt ook de vlucht over de grens naar België van krijgsgevangenen, Joden en geallieerde piloten. De C.C.D.'ers hebben hierin een centrale rol omdat ze beschikking hebben over dienstauto's.

April-meistaking van 1943

Op donderdag 29 april 1943 wordt door de Duitse bezetter bekend gemaakt dat alle, ongeveer 300.000 voormalige Nederlandse krijgsgevangenen weer moeten terugkeren in krijgsgevangenschap. De achterliggende gedachte van de Duitse bezetter, is om de krijgsgevangenen te werk te stellen via de Arbeitseinsatz (dwangarbeid) in Duitsland. De Duitse oorlogsindustrie heeft een schrijnend tekort aan arbeidskrachten. De oorzaak, het inzetten van de Duitse arbeiders in de Wehrmacht; Duitsland is dan al duidelijk aan de verliezende hand.

Op donderdag 29 april 1943 in de loop van de dag beginnen de landelijke stakingen in Twente en verspreiden zich via Gelderland naar Limburg; eerst bij de industrie en later volgen de boeren en ambtenaren. De grote steden in de Randstad doen niet mee aan de staking, de “Februaristaking van 1941” ligt daar nog vers in het geheugen. Met terreur herstelden de Duitsers daar de openbare orde; het gevolg negen doden en 24 zwaargewonden.

De “April-meistaking 1943” duurt tussen de drie en zeven dagen en 200.000 mensen doen er aan mee, 175 Nederlanders “betalen” uiteindelijk met hun leven, waarvan er 80 standrechtelijk zijn gefusilleerd. Zuid-Limburg kent twee stakingscentra:

- Rond de gemeente Heerlen, de hele mijnindustrie, deze staking wordt daar dan ook wel de Mijnstaking genoemd.
- In de gemeente Maastricht zijn het vooral de ambtenaren en industriearbeiders die het werk neerleggen en staken.

De volgende dag op vrijdag 30 april 1943 voert de *Höhere SS- und Polizeiführer* H.A. Rauter in Nederland het politiestandrecht in. Door een kort en summier proces wordt het slachtoffer ter dood veroordeeld en kort daarna standrechtelijk gefusilleerd. De executie vindt altijd plaats door leden van de Duitse politie en de *Wehrmacht*.

Rauter bepaalt dat in Limburg standrechtelijk tien doodvonnissen moeten worden uitgesproken op een totaal voor Nederland van 175; het aantal dat door hem is vastgesteld. President van het Limburgse *Standgericht* is de *SS-Richter* Dr. Hansen uit Düsseldorf. Als aanklager wordt de in Maastricht werkzame SD'er Richard Nitsch door Rauter aangesteld.

Op zaterdag 1 mei 1943 werken weer de meeste ambtenaren en op maandag 3 mei 1943 is de staking voorbij. De Nederlandse Spoorwegen een belangrijke organisatie m.b.t. stakingen doet niet mee, waardoor de leiders van de illegaliteit de staking

beëindigden. Op het einde van de dag zijn dan ongeveer 200 Limburgers, waaronder Leo Ruyters door de *Sicherheitspolizei* gearresteerd en wachten in de *Polizeigefängnis* aan de Minderbroedersberg te Maastricht op hun berechting de volgende dag. Onder hen zijn veel mijnwerkers.

De in Maastricht en omstreken werkende Leo Ruyters en zijn Maastrichtse collega Leendert Brouwer, medewerkers van de C.C.D., laten voor de staking illegaal pamfletten drukken en sporen daarmee bedrijven en medewerkers aan om het werk neer te leggen. Ruyters en Brouwer worden gearresteerd. De Duitse bezetter is al lang een weg aan het zoeken om de Roermondse verzetsman en C.C.D.-ambtenaar de in Gouda geboren Martinus A.M. Bouman gevangen te nemen. Maar hij is de Duitsers steeds te slim af. Hij wordt nu voor de keuze gesteld om zichzelf aan te geven, dan zullen Ruyters en Brouwer worden vrijgelaten. Bouwman gaat in op het voorstel, maar de Duitsers houden geen woord en alle drie worden ter dood veroordeeld.

Op zondag 2 mei 1943 vindt het *Polizeilicher Standgericht* in Maastricht plaats in de *Polizeigefängnis* aan de Minderbroedersberg. Zij worden allemaal beschuldigd dat ze handtekeningen op vrijdag 1 mei 1943 onder het C.C.D.-personeel hebben verzameld om mee te doen met de staking. Hierdoor hebben ze '[...] *door het organiseren van eener staking de openbare orde en veiligheid in gevaar gebracht.*' Het is de SD'er Nitsch die als aanklager de doodvonnissen eist. In eerste instantie worden er maar zeven doodvonnissen uitgesproken, maar Rauter eist dat het er tien moeten worden. Het oordeel van het *Polizeistandgericht* is duidelijk;

'[...] Das Polizeistandgericht im SS- und Polizeisicherungsbereich für die Provinz Limburg und Nord-Brabant in Maastricht verurteilte am 2.5.1943 die nachstehend genannten personen Niederländische Staatsangehörigen zum Tode':

De C.C.D.'ers Martinus (verzetsnaam Bob) Bouman, Leo Ruyters, Leo Brouwer, de mijnwerkers Johannes Boogerd,

Reinier Savelsberg, Servatius Toussaint en Meinardus Tempelaars.

Op zondag 2 mei 1943 gaat in Maastricht het gerucht dat de staking ook heeft te maken met een eventueel Engels bombardement op de mijnschachten in Zuid-Limburg, een gerucht zonder een enkele waarheidsgrond.

Dezelfde dag worden de Limburgse afgekondigde doodvonnissen gepubliceerd, de vrolijkheid slaat om in gelatenheid, drie leiders van de Crisis Controle Dienst (CCD) in Limburg,

- Bob Bouman uit Roermond (1899-1943), remonstrant, gehuwd en heeft twee kinderen, hoofdcontroleur CCD meldt zich vrijwillig bij de SD om arrestatie van andere collega's te vermijden.
- Leo Ruyters uit Heer (1892-1943), rooms katholiek, gehuwd, adjunct hoofdcontroleur CCD wordt op zaterdag 1 mei 1943 door de Sipo gearresteerd.
- Leo Brouwer uit Maastricht (1907-1943), rooms katholiek gehuwd en Districtsleider CCD Maastricht hij woont aan de Glacisweg 58-A te Maastricht.

De zeven ter doodveroordeelden worden op 2 mei 1943 na het aanhoren van hun vonnis overgebracht naar het schietterrein van de *Wehrmacht* "Op de Hamert" binnen de gemeente Bergen (L). Daar worden ze 's-avond naar de fusilladeplaats geleid en gefusilleerd eerst vier en daarna drie "veroordeelden". De eerste groep bestaat uit de C.C.D.'ers, waaronder Bouman die door ziekte te zwak is om rechtop te staan en hij mag zitten op een verhoging voor een berkenboom en de anderen staan naast hem. Van Nitsch krijgen ze vijf minuten om te bidden. De *Hauptmann* van het vuurpeloton neemt het commando over en zegt: '*Est ist vorbei.*'

Bouman schreeuwt "Leve het Vaderland, Leve de koningin" een vijftien man tellend vuurpeloton van de *Ordnungspolizei* legt aan en fusilleert ze. Alle stoffelijke overschotten worden in een massagraf begraven.

Na de Duitse bezetting wordt onder leiding van de burgemeester van Bergen (L) Sebastiaan Douven op maandag 1 juli 1946 en op aanwijzen van Nitsch de stoffelijke overschotten van de gefusilleerde mannen gevonden.

De volgende dag dinsdag 2 juli 1946 worden de stoffelijke overschotten geïdentificeerd. Mevrouw Ruyters- Rietveld herkent haar man Leo Ruyters *'Ik herken het lijk in den kuil gemerkt nr. 3, als dat van mijn echtgenoot Pieter, Ruyters. Ik herken het aan de heele houding en ligging en de kleur van de grijze haren.'* De oudste zoon Andreas verklaart, *'als dat van mijn vader Peter, Ruyters. Ik herken het aan de lengte, postuur, kleur van de haren, het costuum en de schoenen.'*¹

Leo Ruyters is daarop herbegraven op de Ere-rotonde van de Algemene Begraafplaats aan de Tongerseweg te Maastricht, vak R, grafnummer 21B.

---

¹ Proces-verbaal Rijkspolitie Bergen (L) nr. 375, Post Well, nr. 145 van 5 juli 1946